

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

HAVO
VMBOGT
VWO
Joodse SG Cheider

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 23GF|00|HAVO
BRIN nummer : 23GF|00|VMBOGT
BRIN nummer : 23GF|00|VWO
BRIN nummer : 23GF|C1
Onderzoeksnummer : 271910
Datum onderzoek : 4 februari 2014
Datum vaststelling : 12 mei 2014

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 4 februari 2014 een onderzoek uitgevoerd op Joodse Scholengemeenschap Cheider afdelingen vmbo-t, havo en vwo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Voortgezet Onderwijs Cheider van de Stichting Joodse Kindergemeenschap Cheider is gevestigd in Amsterdam-Buitenveldert. In het gebouw is tevens een school voor primair onderwijs en een peuterzaal gevestigd. Het voortgezet onderwijs omvat de afdelingen vmbo-t, havo en vwo en telt rond de veertig leerlingen.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Wij hebben voor het Voortgezet Onderwijs bij Cheider in februari 2013 een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat de opbrengsten op deze afdeling onbekend zijn. Uit deze analyse kwam tevens naar voren dat er mogelijk tekortkomingen zijn op het gebied van de kwaliteit van het onderwijsproces en de naleving van wet- en regelgeving.

Op 11 april 2013 hebben wij de uitkomsten van deze risicoanalyse met het bevoegd gezag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten een onderzoek uit te voeren naar de kwaliteit van het onderwijs op de school.

Toezichthistorie

De afgelopen drie schooljaren heeft de inspectie van het onderwijs diverse malen contact met de school gehad. De planning en realisatie van de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd, de invulling van de wettelijke voorschriften rondom het aanbod burgerschap en sociale integratie, de invulling van de kerndoelen van de basisvorming en een dekkend aanbod voor de examenprogramma's zijn wederkerende onderwerpen van aandacht geweest, zowel voor de inspectie als voor de school en het bestuur. Hierbij speelde met name de vraag wat de status van Cheider was, met daarbij de vraag aan de hand van welk toezichtskader de school zou moeten worden beoordeeld. Op grond van het zeer geringe aantal leerlingen kon/kan bijvoorbeeld geen

uitspraak gedaan worden over de resultaten van de school op basis van een landelijke vergelijking. De leerlingen van Cheider deden examen via het staatsexamen. In de jaren hieraan voorafgaand is de school bezocht met het waarderingskader niet-bekostigd onderwijs.

Met de beschikking van 11 juli 2011 heeft de toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het besluit genomen om het Voortgezet Onderwijs bij Cheider met ingang van 1 januari 2012 te beschouwen als uitzonderingsschool in de zin van de Beleidsregel uitzonderingsscholen Voortgezet Onderwijs. Daarmee werd ook vastgelegd dat de examinering nu ook door Cheider verzorgd moet worden en dat de leerlingen deelnemen aan het centraal examen. Dat betekende dat Cheider de specifieke kennis rondom schoolexamens en de betreffende regelgeving moest uitwerken en implementeren. Cheider heeft hiervoor een periode van drie jaar als invoeringstermijn gekregen, achtereenvolgens moesten eerst de vmbo-t-leerlingen en in de daaropvolgende jaren havo- en vwo-leerlingen aan het centraal examen deelnemen.

De toezichtsactiviteiten van de inspectie hebben zich in deze fase met name gericht op de voortgang van de realisatie en invoering van het programma van toetsing en afsluiting voor de examenleerlingen.

Onderzoeksopzet

De inspectie baseert haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld. Om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de specifieke kenmerken van het Voortgezet Onderwijs bij Cheider hebben we het onderzoek aangevuld met indicatoren uit het zogenaamde aanvullende kader. Zo zijn indicatoren over de geplande onderwijstijd, aspecten van de kwaliteitszorg en indicatoren betreffende burgerschap en sociale integratie toegevoegd. Deze indicatoren zijn toegevoegd omdat tijdens de voorbereiding van het onderzoek hierover vragen zijn ontstaan.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur, management, vaksecties, leraren, zorgcoördinatoren, mentoren en leerlingen.

- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij op het Voortgezet Onderwijs bij Cheider hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht inhouden. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel of ernstige tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor Voortgezet Onderwijs Cheider is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan Voortgezet Onderwijs Cheider een aangepast arrangement zwak toe vanwege een risicovol onderwijsproces, onbekende opbrengstindicatoren en een onvoldoende kwaliteitszorg.

De school valt onder intensief toezicht. Dit betekent dat het toezicht op de school wordt geïntensiveerd en verbeteringen moeten worden gerealiseerd. Het bestuur dient op korte termijn in het onderwijsproces, in de realisatie van de onderwijstijd, in het aanbod rondom burgerschap en sociale integratie verbeteringen aan te brengen. In juni 2014 zal zij de voortgang en stand van zaken aan de inspectie rapporteren. Deze bevindingen zullen worden besproken in een in juni 2014 te plannen bestuursgesprek. Uiterlijk in november 2014 zal de inspectie van het onderwijs een onderzoek naar kwaliteitsverbetering (okv) uitvoeren om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven.

Er is sprake van een tekortkoming in de naleving van wettelijke vereisten, namelijk in de planning en realisatie van de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd.

Om deze reden hebben wij de volgende afspraken gemaakt met het bevoegd gezag:

Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften op te heffen. Voor de zomer van 2014 gaan wij na of de tekortkomingen zijn opgeheven.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Voortgezet Onderwijs bij Cheider. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Wij beoordelen de kwaliteit van het onderwijs op de Joodse Scholengemeenschap Cheider als onvoldoende. De reden hiervoor is dat de school in dit kwaliteitsonderzoek niet aantoonbaar gemaakt heeft dat het onderwijs voor alle leerlingen voldoet aan de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd. Daarnaast heeft de school onvoldoende duidelijk kunnen maken in hoeverre het onderwijs, mede gegeven de levensbeschouwelijke uitgangspunten van de school, voldoende uitwerking geeft aan alle relevante wettelijke eisen, waaronder de aandacht voor alle kerndoelen en het aanbod burgerschap en sociale integratie.

Op grond van deze vragen, tekortkomingen in het onderwijsproces en een tekortschietende kwaliteitszorg is besloten tot een aangepast arrangement.

Wij willen een aantal contextfactoren benoemen:

Ten eerste zijn de omvang van het leerlingenaantal, de staat van het gebouw, het onderscheid tussen het profaan en het joods onderwijs, het feit dat jongens en meisjes apart onderwijs krijgen beeldbepalende aspecten voor het Voortgezet Onderwijs bij Cheider en is onder meer als school in deze hoedanigheid de enige in zijn soort in Nederland.

Daarnaast heeft zich binnen de aansturing van de school een wijziging voorgedaan. Per 1 december 2013 is er een algemeen directeur aangesteld voor zowel het vo-deel als het po-deel. Deze algemeen directeur is tevens uitvoerend bestuurder. Met ingang van het schooljaar 2014-2015 zal de school gaan werken met een directeur/bestuurder en een raad van toezicht. Het huidige bestuur onderzoekt hoe de raad van toezicht er uit zal gaan zien. Deze verandering, in persoon en in bestuurlijke organisatie, heeft invloed op de aansturing, vormgeving en het ontwikkelproces van het onderwijs. Dat betekent dat tijdens het onderzoek zaken in transitie waren of dat er keuzes voorlagen waarover nog niet definitief was besloten.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.					•
1.2.3	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vmbo-gt.					•
1.2.4	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding havo.					•
1.2.5	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vwo.					•
1.3.3	De leerlingen van de opleiding vmbo-gt behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.					•
1.3.4	De leerlingen van de opleiding havo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.					•
1.3.5	De leerlingen van de opleiding vwo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.					•
1.4.3	Bij de opleiding vmbo-gt zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.					•
1.4.4	Bij de opleiding havo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.					•
1.4.5	Bij de opleiding vwo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.					•

De sociale opbrengsten zijn van voldoende niveau		1	2	3	4	5
2.1	De sociale opbrengsten zijn van voldoende niveau.					•

De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving		1	2	3	4
3.4	De school heeft een aanbod voor de referentieniveaus taal dat past bij alle leerlingen.			•	
3.5	De school heeft een aanbod voor de referentieniveaus rekenen dat past bij alle leerlingen.			•	
3.7	De school heeft een specifiek aanbod om de sociale en maatschappelijk competenties van leerlingen te ontwikkelen passend bij de wettelijke voorschriften.		•		
3.8	De school heeft een aanbod dat past bij haar eigen doelen.				•
3.9	Het aanbod is afgestemd op het vervolgonderwijs of de beroepspraktijk.			•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.1	De school programmeert voor iedere leerling voldoende onderwijstijd.		•		
4.2	De school realiseert minimaal de wettelijk verplichte onderwijstijd.		•		
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	
4.4	De school heeft een effectief beleid om schoolverzuim te voorkomen.			•	

Het schoolklimaat is ondersteunend en gericht op een brede vorming		1	2	3	4
5.1	De leraren bevorderen door hun handelen de verwerving van sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen.			•	
5.2	De school en haar omgeving vormen een gezamenlijke pedagogische gemeenschap.			•	
5.3	De school vormt een sociaal veilige gemeenschap.			•	
5.4	De school ondersteunt de leerlingen en de ouders/verzorgers bij de keuzes tijdens de schoolloopbaan.			•	
5.5	De school kent een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	
7.5	De leraar hanteert adequate vakdidactische principes.		•		
7.6	De leraar stimuleert de leerlingen tot het leveren van hoge prestaties.			•	
7.7	De leraar stimuleert leerlingen tot denk- en leerstrategieën.			•	

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.1	De leraren gebruiken bij de vormgeving van hun onderwijs de analyse van de prestaties van de leerlingen.		•		
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning) (De school bestrijdt effectief achterstanden.)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de eisen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.		•		
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.		•		
9.3	De school heeft doelen gesteld die erop gericht zijn om achterstanden te bestrijden.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.		•		
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.		•		

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.		•		
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

De schoolleiding zorgt dat leraren kunnen presteren en zich ontwikkelen conform de visie van de school		1	2	3	4
14.1	De schoolleiding zorgt dat de visie van de school op onderwijs vertaald is in concrete professionele normen voor leraren.		•		
14.2	De schoolleiding zorgt voor draagvlak bij leraren voor de schooleigen visie en de daarvan afgeleide ambities en verbeterdoelen.			•	
14.3	De schoolleiding stuurt via haar personeelsbeleid op het realiseren van de onderwijskundige doelen van de school.		•		
14.4	De schoolleiding stuurt leraren(teams) aan om het onderwijsproces zelf vorm te geven passend bij de ambities van de school.			•	
14.5	De schoolleiding verantwoordt zich intern over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		

Nalevingsindicatoren 2013		ja	nee
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).		•
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).		•
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).		•

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens opbrengsten, onderwijsproces en kwaliteitszorg aan bod.

Opbrengsten

Het geringe aantal leerlingen dat jaarlijks examen doet, maakt een vergelijking met bijvoorbeeld landelijke slagingspercentage dat niet mogelijk is. Bij twee leerlingen leidt één gezakte kandidaat al tot een slagingspercentage van 50 procent. Daarnaast verlaat een deel van de jongens het onderwijs na het tweede leerjaar waardoor geen goed beeld bestaat van de rendementsgegevens voor de onderbouw. Bij scholen waar de inspectie de opbrengsten niet kan beoordelen vanwege bijvoorbeeld het geringe aantal leerlingen, kijkt de inspectie specifiek naar de kwaliteitszorg.

De school maakt nu de overgang van staatsexamens naar centraal examen en daarmee ook naar cijfers voor het schoolexamen. De programma's voor toetsing en afsluiting zijn onder supervisie van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) samengesteld en zijn inmiddels operationeel. Daarmee kan in de toekomst ook het verschil tussen de score voor het schoolexamen en de score voor het centraal examen worden bepaald.

Onderwijsleerproces

Het onderwijs wordt gegeven in zeer kleine groepen. Dit zijn echter wel combinatiegroepen, van zowel leerjaren als schooltypes. Dat maakt de individuele gerichtheid van het onderwijs en het rekening houden met verschillen des te meer noodzakelijk. Naar het oordeel van de inspectie laat de school hier kansen onbenut en schiet de school in het rekening houden met verschillen tekort. Door verbetering van de kwaliteit van de toetsen, het gestructureerd en systematisch analyseren van vorderingen en resultaten van leerlingen, het feedback geven aan leerlingen op hun leerproces en door het meer individueel richten van het aanbod en de begeleiding kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerlingen en de opbrengstgerichtheid van het onderwijs worden versterkt.

Uit gesprekken met de docenten komt naar voren dat het onderwijs zijn beperkingen kent. Enerzijds door de beschikbare lesuren, die niet altijd toereikend zijn en het soms verouderde lesmateriaal, anderzijds door de uitgangspunten van de school en de belastbaarheid van de leerlingen. De leerlingen maken met de combinatie, verspreid over de dag, van de lesuren voor het joodse onderwijs en de uren voor de profane vakken lange werkdagen.

Ook de combinatiegroepen vragen veel van het klassenmanagement van de docenten. De beschikbaarheid van ict-voorzieningen is zeer beperkt. De school heeft een visie op burgerschapsvorming geformuleerd, die is weergegeven in de schoolgids. ("Het streven is dat het kind gevormd wordt tot een volwaardig lid van de Joodse gemeenschap in Nederland dat een waardevolle bijdrage zal leveren binnen de maatschappij, met volledige overgave aan de waarden van *Toire* en *Jiras Sjomajiem*"). De school geeft aan daar met haar onderwijsactiviteiten uitwerking aan te geven, en daarbij tevens specifieke accenten te zetten vanuit de levensbeschouwelijke achtergrond van de school. Niettemin is onduidelijk in hoeverre er een aanbod wordt gerealiseerd conform de wettelijke eisen en de school heeft in het onderzoek niet aantoonbaar kunnen maken dat er een aanbod is waarmee aan deze eisen wordt voldaan. Op grond daarvan heeft de inspectie op de indicatoren die op dit aspect betrekking hebben, als onvoldoende beoordeeld. De school heeft moeite voor de verschillende vakken, mede door de beperkte betrekkingssomvangen bevoegde docenten te vinden. Dat betekent dat een deel van het onderwijs wordt gegeven door onbevoegde docenten.

Kwaliteitszorg

Naast de evaluatie van de opbrengsten met name ook die van de niet-examen klassen is ook het in kaart brengen van de didactische en pedagogische kwaliteiten van de docenten een belangrijk aandachtspunt binnen de kwaliteitszorg van de school. Het taal- en rekenbeleid verdienen ook meer aandacht te krijgen, zeker waar het gaat om geconstateerde taalachterstanden bij individuele leerlingen.

Het bestuur geeft aan dat de financiële positie van de school noodzaakt tot keuzes die van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van het onderwijs en maakt het definiëren van een visie op de minimale kwaliteit van het onderwijs, de voorwaarden daarvoor en het borgen daarvan urgent.